

**Департамент культури
виконавчого органу Київської міської ради
(Київської міської державної адміністрації)
Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих м. Києва**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо особливості обліку електронних ресурсів
та відвідувань онлайн заходів у публічній бібліотеці**

*За результатами обговорення на засіданні
науково-методичної ради
Публічної бібліотеки імені Лесі Українки
для дорослих м. Києва
(протокол № 2 від 17.07.2025 року)*

Київ, 2025

У сучасних умовах цифрової трансформації бібліотек усе більшої ваги набуває питання обліку користування електронними ресурсами – зокрема, переглядів вебсторінок, віртуальних виставок, електронних каталогів, цифрових колекцій, онлайн-видань, а також завантажень документів. Якщо раніше ключовим кількісним показником бібліотечної діяльності була документовидача у фізичному просторі, то сьогодні зростає потреба в пошуку еквівалентних інструментів вимірювання в онлайн-середовищі.

Ця зміна вимагає переосмислення традиційних уявлень про бібліотечне обслуговування, оскільки електронна взаємодія з користувачем – навіть за відсутності прямого звернення до бібліотекаря – є повноцінною формою використання інформаційного ресурсу. Перегляди, завантаження та інші дії з цифровими об'єктами дедалі частіше розглядаються як цифрові аналоги книговидачі або звернення до бібліотечних ресурсів, що потребують адекватного статистичного обліку.

На нормативному рівні ці процеси частково врегульовано. Так, у Методичних рекомендаціях щодо ведення державної статистики діяльності публічних бібліотек України (Державна служба статистики, форма № 6-НК) зазначається потреба враховувати кількість звернень на вебсайти, блоги, що є кроком до визнання цифрових форм роботи на рівні з традиційними.

В будь-якому разі обсяг і значущість бібліотечної онлайн-діяльності потрібно представляти адекватно, забезпечивши достовірний, порівнюваний і статистично обґрунтований облік цифрового користування.

Кількість звернень (відвідувань) на вебсайти, блоги

Кількість звернень до веб ресурсів бібліотеки – це не просто цифровий показник, а індикатор актуальності та затребуваності контенту, помітності бібліотеки в онлайн-просторі, що допомагає аналізувати ефективність інформаційної діяльності, обґрунтовувати потреби в ресурсах, розширювати аудиторію за межами географічного розташування бібліотеки.

Інструментом для збору статистики рекомендовано:

Google Analytics (GA4) – для офіційних сайтів, блогів, каталогів;

Статистика хостингу (AWStats, Webalizer) – як додаткове джерело;

Jetpack або інші плагіни – для сайтів на WordPress;

Blogger Stats – для блогів на платформі Google;

Лічильники (LiveInternet, uCoz) – для базових сайтів.

Статистика переглядів, завантажень та інших дій з цифровими об'єктами

Статистика переглянутих користувачами вільних ресурсів Інтернет не враховується в загальній статистиці документовидач для запобігання викривлень в показниках читаності, обертаності, книгозабезпеченості, що базуються на кількісних показниках інформаційних ресурсів, зафіксованих в облікових формах бібліотеки.

Статистика переглядів вільних ресурсів Інтернет використовується **виключно** для аналізу їх аудиторії за віком, статтю, географічно, щоб з'ясувати і оцінити зацікавленість цільової аудиторії в тому чи іншому інформаційному графічному чи відеоконтенті, представленому в інтернет.

Облік видачі електронних ресурсів бібліотеки

Пункт 6.1. Інструкції №22 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0530-07#Text>

Видача оцифрованих і представлених в мережі інтернет чи на локальних мережах бібліотеки документів з її фонду обліковується по кількості завантажень, зафіксованих лічильниками, за умови, що цифрові копії взяті на облік як документи на цифровому носії (цифровий носій – матеріальний носій, який використовують для записування, зберігання та відтворення інформації, обробленої засобами комп'ютерної техніки (п.п. 4.2.30 ДСТУ 7438:2013).

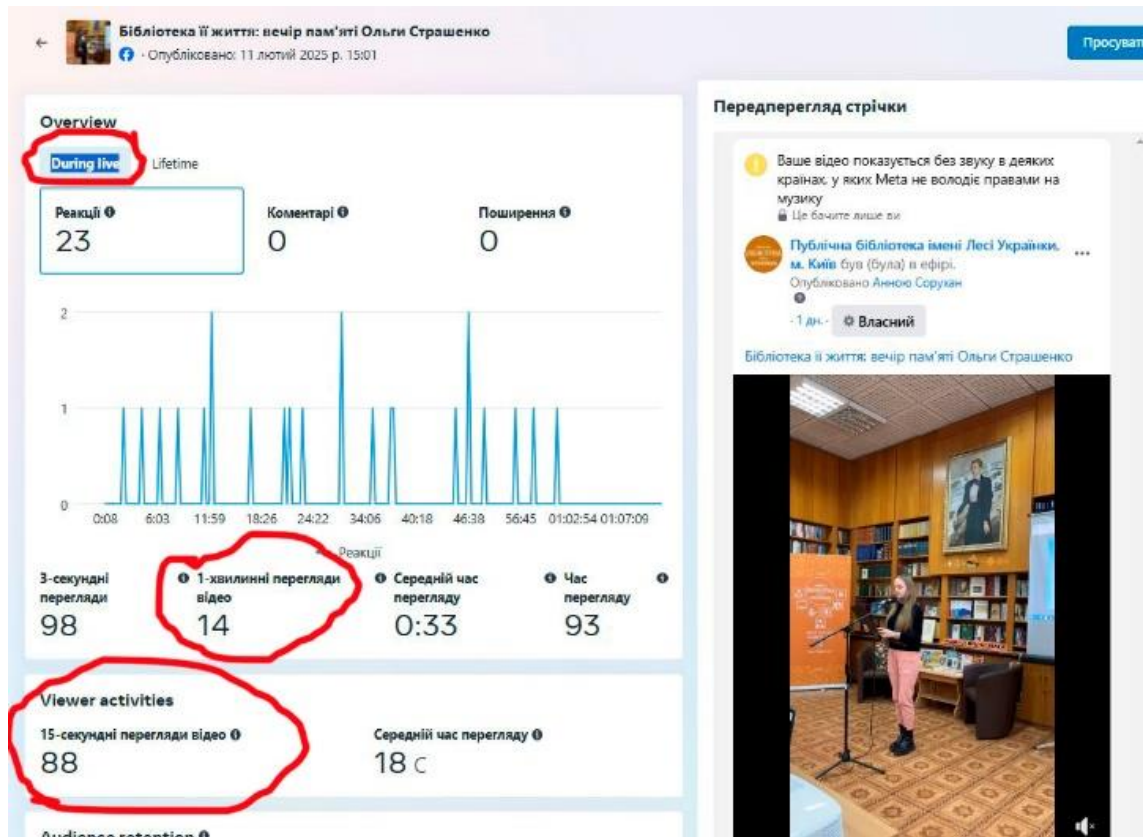
Якщо на одному диску чи його мережевій копії, представлений на бібліотечних електронних платформах, декілька видань, об'єднаних спільною назвою, облік і видача такого електронного видання здійснюється за назвою відповідно того, як документ береться на облік.

У випадку придбання електронних книг (їх файлів), бібліотека по суті отримує електронні документи, що пройшли редакційно-видавниче опрацювання, мають вихідні відомості та призначені для розповсюдження у незмінному вигляді. Це значить, що вони відповідають визначенню «електронне видання» ДСТУ 7157:2010 та Інструкції №22. Такий електронний документ рекомендується, за можливості, за узгодженням з продавцем/власником авторських прав на неї, продублювати на фізичний носій, для взяття на облік.

Облік учасників онлайн заходів, організованих бібліотекою, здійснюється:

1. На онлайн платформах (до прикладу, Meet, Zoom) – по кількості учасників у кожному вікні, через скрін чи фотофіксацію.
2. На офлайн зустрічах із підключеннями дистанційних учасників – через візуальний підрахунок офлайн і онлайн учасників, фотофіксацію.

3. На офлайн зустрічах зі стрімом (прямим етером) зі сторінки бібліотеки у Facebook – через візуальний підрахунок офлайн учасників + дані статистики учасників під час стріму (during live).

4. На онлайн зустрічах в прямому етері, на платформах з прив'язкою до сторінки бібліотеки у мережі Facebook – за показниками статистики учасників прямого етеру (during live).

Для підтвердження первинних статистичних даних рекомендується робити і зберігати скріншоти показників статистики.

Перегляди відеороликів, електронних презентацій і віртуальних виставок, опублікованих на інтернет-ресурсах бібліотеки, не можуть враховуватись як документообіг (документовидача) через:

- відсутність обліку у фонді бібліотеки: згідно з нормативними документами (зокрема, Інструкцією з обліку документів, що знаходяться у бібліотечних фондах), до документообігу включаються лише ті одиниці, які мають інвентарний або електронний облік та входять до складу бібліотечного фонду.

Ролики, віртуальні виставки та мультимедійні презентації, розміщені на платформах YouTube, Facebook, Instagram, сайті бібліотеки тощо, як правило:

- створюються з інформаційною або просвітницькою метою,
- не реєструються як обліковані одиниці,
- не мають облікових інвентарних номерів.

Таким чином, вони не можуть вважатися документами фонду.

Перегляд ≠ видача (!)

Документовидача передбачає тимчасову передачу користувачеві конкретного документа з фонду бібліотеки (у читальному залі або через абонемент).

Натомість перегляд відео або онлайн-презентації:

- не супроводжується зверненням до фонду,
- не фіксує користувача як одержувача документа,
- не створює юридично чи статистично підтвердженого факту обслуговування.

Анонімність і невідконтрольність процесу

Перегляди в інтернеті відбуваються без реєстрації користувача, без контролю з боку бібліотеки щодо цільового використання контенту та без можливості встановлення тривалості чи глибини ознайомлення з матеріалом. Це унеможлиблює класифікацію такого перегляду як акту бібліотечного обслуговування.

Відповідність державній статистичній звітності

Форма державної статистичної звітності № 6-НК («Звіт про діяльність бібліотеки») не передбачає врахування переглядів онлайн-контенту як показника документовидачі.

Отже, перегляди відеороликів, онлайн-презентацій та віртуальних виставок, розміщених на інтернет-ресурсах бібліотеки, не можна прирівнювати до документовидачі, оскільки:

- вони не є облікованими одиницями бібліотечного фонду;
- не мають характеру реального доступу користувача до документа з фонду;
- не відповідають вимогам обліку та статистики бібліотечної діяльності.

Разом із тим, такі перегляди доцільно враховувати як окремий показник цифрової активності бібліотеки, що відображає її інформаційно-просвітницьку та промоційну функцію в онлайн-просторі.